

priseljencev; zavod pa ima tudi posebne klube, za ženske, za dečke, za može, itd. Ob ogromnih sredstvih zavoda dobe tisoči revnih in najrevnejših pomoči, bodrila, razvedrila in oddiha. Hanausek pravi, da je ta institucija naravnost občudovanja vredna. Za mase ljudstva v Chicagu je odmenjeno 24 parkov. Osobito je tu skrbjeno za otroke, bolje kakor kje koli na celem svetu. Ellis Island je inštitut za kontrolo priseljencev; za nas posebno zanimiv, kajti 69⁰/₀ vseh Slovanov pride v Ameriko iz Avstrije. Pisatelj podaje pregled zakonskih določil o minimumu imovine, ki jo mora priseljenec izkazati, o zadržkih izselitve, prinaša obilno statistično gradivo. Hanausek se poteguje iskreno za izboljšanje avstrijskega zakonodajstva glede izseljencev, češ, le malo je takih, ki si v Ameriki kaj prida prislužijo, pa še tisti plačajo to pridobitev — s silnim oslavljenjem svojih moči. Slednjič očrta pisatelj še t. zv. Taylor-system (t. j. uravnavanje dela po izbiri delavcev za njemu najprikladnejše delo), ameriško enakost in disciplino, pa tiste palače, ki zgačejo oblake (Wolkenkratzer). Ne pove mnogo, ali značilno.

Iz teh opomb o Hanausekovih črticah se utegne doznati, da je imel pisatelj pred vsem namen informirati se o ameriških razmerah, ki interesirajo pravnika. Kdor se s tem zadovolji, da dobi originalne pa jedrovite informacije, temu bo nakazana knjiga gotovo dobro služila.

Dr. M. D.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. oktobra 1913.

— (Osebnosti.) Pravosodno ministrstvo je izreklo priznanje višjesodnemu svetniku v Zadru Mihi Obuljenu o priliki zaprošene začasne upokojitve za mnogoletno, nadvse požrtvovalno in vestno delovanje v službi pravosodne uprave. — Imenovani so: za avskultanta pravni praktikant Marko Ružič v okrožju višjega dež. sodišča v Trstu; za prvega državnega pravnika v Celovcu dež. sodni svetnik Viljem Portugall v Gradcu. — Odvetniško pisarno sta otvorila: dr. Marko Stanjko v Ljutomeru, dr. Ivan Šavnik v Trsuru. — Vpokojena sta na prošnjo: dež. sodni svetnik in predstojnik okrajnega sodišča Robert Englisch v Podkloštru stalno, državnega pravnika namestnik dr. Ridiger Sandri v Rovinju začasno. — Umrli je avskultant Karel Jožef Kavčič v Gorici.

— (Novi člani oz. naročniki.) Dr. Ivan Černe, tajnik dež. banke, tu; dr. Igo Janc, odvetnik v Radovljici; dr. Mirko Koršič, c. kr. sodnik v Gorici; dr. Vladimir Orel, odv. kand. v Gorici; dr. Karel Šabec, odv. kand. v Gorici; Josip Zdolšek, okr. sodnik in predstojnik na Vranskem; dr. Diego Ziegler, odv. kand. v Gorici; Josip Zorzi, c. kr. drž. pravn. nam. v Gorici; dr. Josip Leskovar, odvetnik v Mariboru; dr. Ivan Zabukovšek, odvetnik v Šmarju pri Jelšah.

— (Franc Ksaver Jelenec [Jellenz]) pravoslovec, rojen v Selcih na Gorenjskem 26. novembra 1749, umrl v Inomostu 19. aprila 1805. Obiskoval je

šolo v Beljaku, v Celovcu in v Ljubljani. Ker se ni hotel ukloniti volji očetovi, ki ga je bil namenil za duhovniški stan, ga je oče zavrzel — in naš Jelenec samemu sebi prepuščen je šel 1770 na Dunaj, da bi študiral pravoslovje, toda revščina in beda ga je prisilila, da se je vpisal k vojakom. Ko so se bile njegove razmere nekoliko zboljšale, se je zopet vrnil k študijam ter se je izobrazil za učiteljstvo in postal profesor cerkvenega prava na visoki šoli Inomoški — in ko so to šolo leta 1782 ukinili, je postal profesor državljanskega prava v Freiburgu, kjer je pridržavši profesuro leta 1791 postal tudi apelacijski svetnik. Leta 1797 je prišel kot apelacijski svetnik in ravnatelj juridične fakultete v Inomost, kjer je ostal do svoje smrti, ki ga je dohitela v 56. letu njega starosti.

Pisateljsko delovanje njegovo se omejuje na nekaj manjših pesniških, pravoznanskih in zgodovinskih sestavkov po časopisih. V Posseltovem Archivu (1789, I. zv.) je njegov hvalospev na Jožefa II. govoren v imenu visoke šole Freiburške in Posseltov Wissenschaftliches Magazin für Aufklärung (1785, 3. sn.) obsega Jelenčev govor o rimskem pravu povodom otvoritve predavanj, vrhu tega pa v naslednjih snopičih še več sestavkov o predmetih javnega in zasebnega prava. Samostojno so izšli v tisku tile spisi: „Rede auf den Tod der römischen Kaiserin Maria Theresia (Innsbruck, 1780)“ — „Der Mann am Capitol besungen (Kempten, 1784)“ — Zwei Reden über die allgemeinen Grundsätze des Criminalrechts und der Literatur desselben (Wien, 1785) in sicer prvi govor „Allgemeine Grundsätze des Kriminalrechts“ govoren 20. aprila 1784 — drugi govor pa „Literargeschichte des Kriminalrechts“.

Jelenec je bil na glasu kot bistroglavec in prostomislec in je kot profesor užival pri mladeničih učencih veliko udanost, katero je on v tistih časih, ko je vse vrelo v razlikah mnenj in se ravnalo na vojsko, izrabljal v pospeševanje domoljubnega mišljenja in plemenitih namenov. — „Biedermanns Chronik“ posebno pohvalno povdarja o njem, da si je mnogo prizadeval, da iztrebi zastarele predsodke in sesvedrane, zmedene nazore.

— (Kriminalistični zavod na vseučilišču v Gradcu.) K izva-
janjem v razpravi dr. Fr. Goršiča o prostem pravu str. 271, ki je načela vele-
važno pravnomodroslovno vprašanje v našem glasilu, dovoljujem si pripominjati,
da se kriminalno pravo na vseučilišču v Gradcu že predava v najožjem stiku s
prakso. Tu obstoja od lanskega leta sem kriminalistični zavod, ustanovljen
od prvaka kriminalistike prof. dr. Hansa Grossa, ki je izšel sam iz prakse
in pač zato dobro čutil, kako krvavo je potreba juristu tudi praktičnega zmisla
za predmet. Gross je utemeljeval ustanovitev inštituta naravnost s tem, da je
treba postaviti kazensko pravo na podlago iz življenja vzeto. Dijak jurist naj vidi,
kaj je hudodelstvo, kako se izsledi, kako se preganja, kako se izvršuje kazno-
vanje v praksi. Definicije hudodelstev mu ne hasnejo mnogo; še le če spozna,
kako se hudodelstva v resničnem življenju izvršujejo, dobi zmisla za pravilno
upoštevanje teh socijalnih pojavov in za socijalni boj taiste. Dijak pa naj
tudi že izve, kako se v praksi hudodelcu hudodelstva dokažejo, kaki proble-
mi pridejo tu v poštev — osobito v psihološkem oziru. Celo polje kriminalne
psihologije in antropologije, kriminalistike, na vse zadnje kriminalne statisti-
ke naj se mu odpre. Če medicinci pridobivajo svoje uke ob

Živem materijalu, zakaj naj bi bilo pri juristih drugače?! Le tisti jurist, ki se je učil teorije ob praksi, bo v resnem jurističnem poklicu odolel praktičnim potrebam. Gross je prišel po tem potu do čisto pravilnega zaključka: Kriminalistični inštitut, iz kojega naj črpa dijak zmisel in razumevanje za prakso, spada na vseučilišče. Kakor že rečeno, ustvaril se je graški kriminalistični zavod 1912. leta. Ima šest oddelkov. Prvi oddelek ima skrb za predavanja o predmetih iz kriminalističnih pomožnih vednosti, osobito o realijah kazenskega prava; drugi tvori knjižnico, tretji je kriminalni muzej, četrti — kriminalni laboratorij, kriminalna štacija, ki je poklicana, da ob bogatih sredstvih kriminalističnega zavoda preiskuje, daje svete naravnost praktikom, ki se na stacijo obračajo; zadnji oddelek tvori — publicistični organ zavoda, ki je za sedaj še prosluli Grossov arhiv. — Poblížji opis notranjega ustroja in vspenov kriminalističnega zavoda si pridržim za drugo priliko. Danes naj še omenim, da vlada med dijaštvom za ta zavod dovolj zanimanja, in da vse kaže, kako prav je imel Gross, trdeč, da uvedba novih predmetov v kazensko pravo po zmislu modernih zahtev dijaka ne bo obteževala, marveč mu študij celo olajševala, ker mu bo dajala mnogo več veselja do stvari. — Slednjič bi še pripomnil, da so tudi drugod čisto v zmislu modernega pokreta prostega prava zboljšali pouk kriminalnega prava. Tako sta ustanovili vseučilišči v Lutichu in Lausanne posebne kriminalistične laboratorije in ju vzeli popolnoma pod svoje okrilje; njihova zadeva je slična, pa ne tako univerzalna kakor graškega kriminalističnega zavoda.

Dr. M. D.

— („Prosto“ pravo na dunajskem vseučilišču.) Za prihodnji zimski tečaj prijavlja docent dr. Kelsen koleg: „Einführung in die Methodologie der Rechtswissenschaft (Methode der Rechtsanwendung mit besonderer Berücksichtigung der Freirechtsbewegung.)“

P.

— (Corrigenda.) Beri stran 257, 4 vrsta od zgoraj Gevsov, stran 257, 3 vrsta od zdolaj sources, stran 260, 22 vrsta od zgoraj „s pravimi očmi“, stran 260, 9 vrsta od zdolaj vrednotno znanost, stran 262, 14 vrsta od zgoraj lakonično, stran 262, 5 vrsta od zdolaj dolnjih mesto delujočih, stran 263, 3 vrsta od zgoraj često mesto čisto, stran 265, 11 vrsta od zgoraj zanori (ne zamori), stran 265, 15 vrsta od zgoraj stopnji, stran 265, 18 vrsta od zgoraj Da (mesto Ta).

„Slovenski Pravnik“ izhaja 15. dne vsakega meseca in ga dobivajo člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 26 oz. 22.